

Actieonderzoek Toekomstscenario volwassenenproblematiek

Zoals u (wellicht) weet zijn we in het kader van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming aan het onderzoeken hoe de kind- en gezinsbescherming er over 5 à 10 jaar uit kan zien. U kunt mede aan de lat staan van het vormgeven van die toekomst. In opdracht van het landelijk programmateam van het Toekomstscenario gaan het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) en Kenniscentrum Phrenos samen actieonderzoekend aan de slag in een vijftal regio's/proeftuinen met het doorbreken en leren van vastlopende casuïstiek. Uw proeftuin of regio kan er daar één van zijn. In deze mail leest u wat zij gaan doen, wat er van een proeftuin of regio verwacht wordt en hoe u zich aan kunt melden.

Wat gaan we doen?

Nederland staat voor de maatschappelijke opgave om de hulp en bescherming aan kinderen en volwassenen (0-100) zodanig te organiseren, dat de veiligheid in gezinnen en huishoudens verbetert, de betrokkenen zich beter gezien en gehoord voelen en er minder gedwongen maatregelen nodig zijn. Dit betekent een verandering van het huidige stelsel en nieuwe vormen van samenwerking tussen de betrokken partners. Een belangrijke bouwsteen daarvoor is een betere gezamenlijke inzet op 'volwassenenproblematiek'. Vaak hangt onveiligheid in gezinnen en huishoudens samen met andere problemen van volwassenen, zoals psychische ontregeling en verslaving, werk en inkomen, schulden, wonen en (complexe) scheidingen. Om de onveiligheid zoveel mogelijk duurzaam te stoppen en te komen tot een gezonde en veilige thuissituatie kunnen we niet om die achterliggende issues heen. Het doorbreken van patronen en achterliggende oorzaken van onveiligheid is noodzakelijk om te voorkomen dat kinderen van nu de volgende generatie volwassenen worden met onveiligheid in huis. Daarvoor moeten we vanuit lokale teams, veiligheidsteams, ggz, en partners mb.t. bestaanszekerheid samen aan de slag.

IPW en Phrenos ondersteunen u hierbij met een *actieonderzoek*. Dat betekent dat wij actief mee-helpen, -doorbreken en -leren in de praktijk van de proeftuinen/regio's. Het IPW maakt aan de hand van de Doorbraakmethode plannen en helpt de noodzakelijke doorbraak te realiseren. Phrenos brengt hier ggz-specifieke kennis en kennis over domeinoverstijgend werken bij in. Aan de hand van concrete casuïstiek leren we gezamenlijk hoe u knelpunten uit de alledaagse praktijk kunt overwinnen en hoe u het Toekomstscenario in uw regio mede helpt vormgeven. Zo *leven we de nieuwe werkelijkheid voor*; we handelen al zoals we zouden doen als het Toekomstscenario al gerealiseerd zou zijn.

Welke vraagstukken lenen zich voor het actieonderzoek?

Binnen het brede kader van het Toekomstscenario richten we ons in dit onderzoek specifiek op die *volwassenenproblematiek* die van invloed is op het welzijn van de rest van het gezin of huishouden. Dat betekent dat we kunnen ondersteunen bij casussen die vastlopen of knellen op het gebied van problematiek van de volwassen leden van een gezin of huishouden, waarbij de problematiek in ieder geval een *psychische en/of verslavingscomponent* bevat en waar de *veiligheid in het geding* is. Daarbij kan het zowel gaan om het voorkomen dat problemen (verder) uit de hand lopen (preventief) dan wel het voorkomen van herhaling. We hebben hierbij drie hoofdvragen opgesteld:

1. In hoeverre kunnen we onveiligheid in gezinnen of huishoudens voorkomen door vanuit een systemische aanpak vroegtijdig, laagdrempelig te interveniëren bij problemen bij ouders/verzorgers, bijv. op het gebied van bestaanszekerheid?
2. In hoeverre kunnen we problemen bij kinderen of ervaren onveiligheid minimaliseren door snelle en systeemgerichte hulp te organiseren bij problemen bij ouders/verzorgers, bijv. op het gebied van passende behandeling of juist tijdige uitstroom uit behandeling?
3. In hoeverre kunnen we intergenerationele patronen doorbreken door op tijd te zorgen voor passende zorg voor volwassenen vanuit een integrale systeemgerichte aanpak?

Vragen van proeftuinen/regio's die hierbij passen zijn bijvoorbeeld:

- Hoe kunnen we door middel van interventies op het gebied van bestaanszekerheid of mentaal herstel stabiliteit terugbrengen in het leven van ouders en hun gezin?
- Hoe organiseren we een lerende vorm van samenwerking tussen ggz/verslavingszorg en sociaal domein?
- Hoe/waar organiseren we systeemgerichte expertise m.b.t. trauma of complexe scheidingen?

Er is veel ruimte voor het vormgeven van een aanpak die aansluit bij uw praktijk. Dus heeft u in het kader van het Toekomstscenario een vraag op het gebied van volwassenproblematiek, dan gaan we graag verder met u in gesprek!

Hoe ziet de aanpak eruit?

We beginnen met een of meerdere intakegesprekken om te verkennen of de aanpak passend is voor uw regio. We stellen vervolgens een kerngroep samen met beleid, uitvoering en ervaringsdeskundigen, waarmee we in kaart brengen wat er speelt en met wat voor soort vraagstukken/casuïstiek we in uw regio/proeftuin aan de slag gaan. Hierbij brengen we al kennis in over werkzame elementen bij domeinoverstijgende samenwerking. Vervolgens levert u vijf casussen aan. Voor deze casussen maakt het IPW samen met betrokken professionals en de gezinnen zelf een Doorbraakplan. In dit plan neemt het perspectief van het gezin of huishouden altijd een centrale plaats in. Vervolgens ondersteunen IPW en Phrenos bij het realiseren van de doorbraak. Om gezamenlijk te leren van de casuïstiek organiseren we voor de betrokken organisaties twee leersessies: een analysesessie en een ontwikkelsessie. Daarnaast zijn er een aantal landelijke uitwisselingsbijeenkomsten waarin proeftuinen hun plannen en inzichten kunnen uitwisselen om zo te leren van elkaar.

Wat betekent meedoen?

Meedoen aan dit actieonderzoek betekent dat u extra handvatten krijgt om tot doorbraken te komen in die cases die schuren of te traag lopen, doordat zich belemmeringen voordoen op het vlak van cultuur, vakmanschap, organisatie, financiering of wet- en regelgeving. Deze handvatten bieden input voor hoe het Toekomstscenario in uw proeftuin/regio vorm kan krijgen. Doordat deze met alle betrokkenen gezamenlijk worden opgehaald in de leersessies, ontstaat ook direct een breder gedragen beeld van wat er nodig is.

Naast het versterken van de regionale praktijk, gebruiken en verrijken we de opgedane kennis op zo'n wijze dat ook de niet deelnemende regio's hiervan kunnen leren. Opgedane inzichten en oplossingen die relevant zijn voor andere proeftuinen/regio's verwerken we tot een handzaam product, zoals een voorbeelddocument over hoe je bepaalde samenwerking ondanks verschillen in bekostiging wél vorm kan geven. Samen met u en andere betrokkenen werken we bovendien toe naar een onderbouwd advies, dat waar nodig input levert voor stelselwijzigingen. Hiervoor hebben het IPW en Phrenos regelmatig gesprekken met betrokken ministeries en andere onderzoekslijnen die lopen.

We verwachten van de regio/proeftuin dat zij een vijftal cases aanlevert. De casuïstiek vraagt niet om extra inzet vanuit professionals (dit is immers hun 'dagelijks werk'), maar wel verwachten we aanwezigheid van de betrokkenen in de casuïstiek bij de twee leersessies en een vertegenwoordiging van uw regio/proeftuin bij de landelijke bijeenkomsten. Ten slotte verwachten we inzet vanuit de organisatie voor het vormgeven en organiseren van de actieonderzoeksaanpak (m.n. in de kerngroep).

Meer weten of interesse om mee te doen?

Bent u enthousiast geworden over de aanpak? Mooi! Wij ook! Neem voor aanvullende vragen en/of het plannen van een intakegesprek contact op met Thijs van den Enden (thijs@publiekewaarden.nl, 06-36369620). Dan proberen we zo snel mogelijk te komen tot een goede actieonderzoeks aanpak aansluitend bij uw regio/proeftuin!